

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

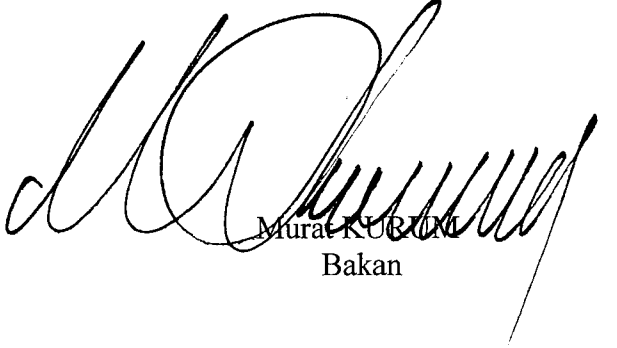
Sayı :30824082-610-11007111
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Kasım 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

SIİRT MİLLETVEKİLİ
SAYIN SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ'IN
TBMM 7/15690 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

Siirt'in Baykan ve Kurtalan ilçeleri ile Bitlis merkez ilçe sınırları içerisinde yer alacak şekilde 2 adet hidroelektrik santrali kurulması projesinde yeni bir aşamaya geçildi. Söz konusu projeler ile santrallerin inşasında kullanılacak malzemenin üretimi için kurulacak kırma-eleme tesisleri ile hazır beton santraller için Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu kararı verildi. HES'lerin kurulduğu alanda su varlıklarının kullanımının 50 yıllığına şirketlere devredilmesi planlanmaktadır. Akar suların şirketler tarafından kullanılması, halkın su hakkını engellenmekte, vadilere küçük kollardan gelen su yaz aylarında tamamen kurumakta, vadilerdeki ekolojik denge bozulmaktadır. Suda yaşayan bütün canlıların, hayvanların yaşamı tehlikeye girmekte, doğal yaşam yok olmakta, tarımsal üretim yapılamaz hale gelmektedir. Su varlıklarının yok olmasının yanı sıra projelerin yapılacağı alanda HES için açılacak yollarda patlatılacak dinamitler telafi edilemeyecek ekolojik yıkımlara neden olacaktır.

İklim krizinin, dolayısıyla su krizinin kapımızı çaldığı son yıllarda Siirt'te de ortaya çıkan susuzluk sorunu her geçen yıl daha da artıyor. Geçtiğimiz yaz cenaze yıkmaya dahi su bulunmayan Siirt'te bu yıl da, Eruh ilçesine bağlı Dalkoru köyünde yurttaşlar, taşıma su ile hayatlarına devam ediyor. Yine Pervari'deki Alkumru Barajı'ndan dolayı; Güleçler, Narsuyu ve Ayvalıbağ köylerinde evler ve tarım arazileri hasar gördü. Son birkaç yılda yapılan ve inşaatları devam eden HES'lerle birlikte Siirt'te mikro klima alanı olan bütün vadiler sular altında kaldı ve kalacak olanlar var.

Bu Bağlamda;

- 1-Siirt'te yapılmış olan diğer HES'lerin bugüne kadar sağladığı faydalar tespit edilmiş midir?
- 2-Siirt halkı için kamusal faydası zararından az olan projelerin gerçekleştirilme gayesi nedir?
- 3-Projeye ayrılacak olan bütçenin Siirt'te yeşillendirme çalışmalarına ve kentleşmeye ayrılması düşünülecek midir?
- 4-Pervari ilçesine bağlı Güleçler, Narsuyu ve Ayvalıbağ köyünde yapılan baraj nedeniyle evler ve tarım arazilerinde çökme meydana geldi. Siirt halkı için benzer tehlikelerin oluşmaması için HES projesinin iptali gündeminizde olacak mıdır?
- 5-HES'lerin, insanların suya erişimlerini engellediği, ormanlara, tarımsal alanlara, korunacak alanlarına zarar verdiği ve sel gibi afetlere, can ve mal kayıplarına neden olduğu dikkate alınarak Baykan-Kurtalan HES projesi iptal edilecek midir?
- 6-Projenin tarımsal alanlara ve orman alanlarına vereceği zararlar için ilgili kurumlarla işbirliğiniz var mıdır?
- 7-HES projesinin ekonomik getirişi, doğaya, canlılara ve insan yaşamına verdiği zararları telafi edecek midir?
- 8-Uzun vadede HES projelerinin ekonomik ömürleri tamamlandığında çevrenin, doğanın eski haline getirilmesi için ilgili bakanlıklarla işbirliğiniz ve geliştirdiğiniz bir proje var mıdır?

CEVAP

HES projelerinin fizibilite çalışmaları projenin asıl sahibi olan DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Fizibilite Raporu'nda yıllara göre değişik işletme koşulları ve değişik inşaat çalışmalarına göre alternatifli çalışmalar yapılarak en uygulanabilir proje şekli belirlenmiştir. Baykan Enerji Grubu Projesi (Baykan-1 Barajı ve HES (52,71 MWm/51,38 MWe), Baykan- 1 Cansuyu HES (5,25 MWm/5,11 MWe), Baykan Regülatörü ve HES (9,77 MWm/9,52 MWe) ve Baykan- 2 Barajı ve HES (46,33 MWm/45,16 MWe) Toplam Kurulu Güç: 114,05 MWm/111,18 MWe, Kıırma- Eleme Tesisleri ve Hazır Beton Santralleri)" projesi baraj şeklinde yapısı ile fizibilitesi DSİ Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmış ve DSİ Genel Müdürlüğü ile Su Kullanım Hakkı Anlaşması yapılarak yatırımcı firmaya projeyi yapma izni verilmektedir.

Söz konusu proje için Bakanlığımızda yürütölen ÇED sürecinde, ÇED Yönetmelięi'nin 8. maddesinin (3). fıkrası kapsamında projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; ÇED Başvuru Dosyasındaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşun bir İnceleme Deęerlendirme Komisyonu (İDK) kurulmuştur.

Söz konusu projenin İDK komisyonu içerisinde Tarım ve Orman Bakanlığı (Doęa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü), Siirt Valilięi (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Bitlis Valilięi (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü) temsilcileri de yer almaktadır.

Proje için oluşturulan İnceleme Deęerlendirme Komisyonu Kurum/ kuruluşlar ve Bakanlığımız görev alanı kapsamında ÇED Raporu incelenmiş değerlendirilmiş ve 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmelięi hükümleri doğrultusunda 05.08.2024 tarihinde ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürölecek çalışmaları içermektedir.

Söz konusu projenin doğaya, canlılara ve insan yaşamına verdiği zararları en aza indirmek için gerekli çalışmalar yapılmış ve oluşabilecek zararların karşılanması hususu Nihai ÇED Raporunun ilgili bölümlerinde taahhüt altına alınmıştır.

ÇED Yönetmelięi hükümleri doğrultusunda ÇED Kararına esas Nihai ÇED Raporu ilgili bölümlerinde projenin ekonomik ömürleri tamamlandığında proje alanının eski haline getirilmesi veya döndürölmesi amacıyla rehabilitasyonuna ilişkin çalışmalar taahhüt altına alınmıştır.